

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

آزمون ارزیابی گفتمان روایتی فارسی

نویسندگان: دکتر زهرا قیومی انارکی و همکاران

آزمون ارزیابی گفتمان روایتی فارسی

نویسندگان:

دکتر زهرا قیومی انارکی - دکتر فریبا یادگاری -
دکتر بهروز محمودی بختیاری

Persian Narrative Discourse Test

BY: Zahra Ghayoumi- Anaraki
Fariba Yadegari
Behrooz Mahmoodi-Bakhtiari

در این کتاب سعی شده ارزیابی پارامترهای مختلف گفتمان روایتی بر اساس مدل تولید گفتمان فردریکسن که مدلی چندسطحی است، توضیح داده شود و بر همان اساس چگونگی تعیین سطوح پردازش آسیب دیده در بیماران مبتلا به اختلال در گفتمان ذکر گردد. در انتها نیز ویژگی‌های روان‌سنجی آزمون آورده شده است.

انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۴۲-۷۶-۱
قیمت: ۱۵۰۰۰ ریال

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آزمون ارزیابی گفتمان روایتی فارسی

نویسندگان:

دکتر زهرا قیومی انارکی

دکتر فریبا یادگاری

دکتر بهروز محمودی بختیاری

سرشناسه	: قیومی انارکی، زهرا، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: آزمون گفتمان روایتی فارسی/ نویسندگان زهرا قیومی انارکی، فریبا یادگاری، بهروز محمودی بختیاری.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۵۲ ص: مصور، جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۴۲-۷۶-۱
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۵۱.
موضوع	: زبان‌پریشی
موضوع	: Language disorders
موضوع	: زبان‌پریشی -- آزمون‌ها و تمرین‌ها
موضوع	: Language disorders -- Examination, questions, etc
موضوع	: واژه‌آموزی -- آزمون‌های توانایی
موضوع	: Word recognition -- Ability testing
شناسه افزوده	: یادگاری، فریبا، ۱۳۴۳ -
شناسه افزوده	: محمودی بختیاری، بهروز، ۱۳۵۲ -
شناسه افزوده	: Mahmoodi-Bakhtiari, Behrooz
شناسه افزوده	: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
رده‌بندی کنگره	: RC۴۲۳/ق۹۱۴ ۱۳۹۵
رده‌بندی دیویی	: ۶۱۶/۸۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۵۷۲۵۸۲

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

نام کتاب: آزمون ارزیابی گفتمان روایتی فارسی

نویسندگان: دکتر زهرا قیومی انارکی - دکتر فریبا یادگاری - دکتر بهروز محمودی بختیاری

ویراستار: نرگس مرادی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۴۲-۷۶-۱

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال

چاپ اول: ۱۳۹۵

چاپ: ارشیا

ناشر: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

نشانی: اوین، بلوار دانشجو، خیابان کودکان، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

تلفکس: ۲۲۱۸۰۰۸۱

با قدردانی از همکاری

● صفحه‌آرا: گروه گرافیکی ارشیا ● طراحی جلد: گروه گرافیکی ارشیا

همه حقوق نشر برای ناشر محفوظ است؛ هرگونه استفاده از متن به هر صورتی در قالب کتابچه، جزوه، تهیه CD آموزشی، تهیه نرم‌افزار، استخراج آزمون، ترجمه به دیگر زبان‌ها و استفاده از مطالب کتاب، اشکال، تصاویر و... بدون اجازه‌ی کتبی از ناشر غیر قانونی است.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
پیش‌گفتار.....	۵
فصل اول: مقدمه.....	۷
۱-۱- مدل تولید گفتمان فردریکسن.....	۸
فصل دوم: سنجش گفتمان.....	۱۳
۱-۲- اجزای آزمون برای ارزیابی.....	۲۰
۱-۲-۱- دستورالعمل اجرای آزمون.....	۲۰
۲-۲- تحلیل گفتمان روایتی.....	۲۱
۱-۲-۲- مقیاس‌های ارزیابی گفتمان روایتی و نمره‌دهی آنها.....	۲۱
۱-۲-۲-۱- پیچیدگی جمله‌ای.....	۲۱
۲-۲-۲- خطاهای برون‌داد کلامی.....	۲۲
۳-۲-۲- انسجام.....	۲۳
۴-۲-۲- پیوستگی.....	۳۲
۳-۲- تفسیر نمرات آزمون.....	۳۴
فصل سوم: ویژگی‌های روان‌سنجی آزمون.....	۳۵
۱-۳- روایی.....	۳۵
۱-۳-۱- روایی محتوایی.....	۳۵
۲-۳-۱- روایی افتراقی.....	۳۶
۲-۳- بررسی پایایی ابزارهای تهیه شده جهت استخراج گفتمان.....	۳۶
۱-۳-۲- پایایی بین ارزیاب‌ها.....	۳۷
۲-۳-۲- پایایی آزمون - بازآزمون.....	۳۸
۳-۳-۲- پایایی درون ارزیاب.....	۳۸

فصل چهارم: پیوست‌ها.....	۴۱
پیوست ۱. پرسشنامه‌ی پرونده‌گیری.....	۴۱
پیوست ۲. جدول ثبت نتایج آزمون ارزیابی گفتمان روایتی.....	۴۲
پیوست ۳. جدول تعیین سطوح آسیب دیده گفتمان.....	۴۳
پیوست ۴. داستان تصویری آزمون ارزیابی گفتمان روایتی.....	۴۴
واژه‌نامه.....	۴۵
واژه‌یاب.....	۴۹
منابع و مراجع.....	۵۱

پیش‌گفتار

آسیب‌شناسان گفتار و زبان با انواع گوناگونی از اختلالات اکتسابی زبان نظیر آسیب‌های ارتباطی ناشی از سکته‌های مغزی، آسیب‌های ضربه‌ای مغز و آسیب نیم‌کره راست سروکار دارند. به‌طور کلی، هم در حوزه بالینی و هم در حوزه تحقیقاتی، تمرکز بیشتر مطالعات بر روی سطوح پایین پردازش زبان (صرف، واژه‌ها و نحو) بوده و کمتر به بررسی و مطالعه سطوح بالای زبان (معناشناسی به‌عنوان سطح میانی و گفتمان و کاربردشناسی به‌عنوان سطوح بالاتر) پرداخته شده است.

در طول دهه‌های گذشته محققان از آزمون‌های ارزیابی زبان‌پریشی برای ارزیابی عملکرد زبانی کودکان و بزرگسالان مبتلا به اختلالات اکتسابی - ارتباطی استفاده می‌کرده‌اند اما این ارزیابی‌ها به‌طور مناسب، نقایص همه‌ی این بیماران را مشخص نمی‌کنند و بسیاری اوقات، نمره‌ی این افراد باوجود آسیب عمده‌ی ارتباطی، در محدوده‌ی طبیعی قرار می‌گیرد. به‌عنوان مثال، آسیب‌های ضربه‌ای مغز اغلب لوب فرونتال را درگیر می‌کنند. این منطقه از مغز در برنامه‌ریزی^۱، اجرا^۲ و کنترل عملکردهای زبانی نقش دارد اما آزمون‌های زبان‌پریشی این جنبه‌ها را ارزیابی نمی‌کنند. در واقع آزمون‌های رسمی زبان، ممکن است سرنخ‌ها و راهنمایی‌هایی را فراهم کنند که افراد مبتلا به آسیب‌های ضربه‌ای مغز بتوانند از آن‌ها استفاده کنند و بنابراین نمره‌ی آن‌ها در این آزمون‌ها بالا رود.

دیدگاه‌های سنتی ارزیابی نقایص زبانی در دهه‌ی گذشته مورد چالش قرار گرفته است؛ چراکه در آزمون‌های استاندارد سنتی، سطوح پایه‌ای عملکرد زبانی نظیر صرف، نحو و معناشناسی مورد توجه قرار گرفته‌اند و بنابراین در ارزیابی مکفی و مناسب نقایص زبانی و نیز ارزیابی بهبودی نقایص، حساسیت کافی را ندارند. در حقیقت، چنین آزمون‌هایی برای

1. planning

2. execution

ارزیابی بیمارانی که در سطوح پایه‌ای زبان بهبود یافته‌اند و اکنون مشکل‌شان اختلال در سطوح بالای پردازش زبان است و نیز برای بیمارانی که آسیب مغزی، عمدتاً باعث اختلال در سطوح بالای پردازش زبان آنان شده است، کاربرد ندارند. بر اساس این آزمون‌ها چنین بیمارانی اساساً بدون اختلال و یا دارای اختلال کم تشخیص داده می‌شوند، در صورتی که مشاهدات درمانگران خلاف آن را نشان می‌دهد.

در سال‌های اخیر، رویکرد جدیدی برای ارزیابی سطوح بالای پردازش زبان معرفی شده است که بر روی کاربرد زبان در شکل طبیعی‌اش یعنی سطح گفتمان تأکید می‌کند. از آنجا که کاربرد زبان در گفتمان تحت تأثیر زبان، شناخت و مهارت‌های اجتماعی قرار دارد، ارزیابی گفتمان می‌تواند آسیب‌های ارتباطی‌ای را که با آزمون‌های زبان‌پرسی ردیابی نمی‌شوند، شناسایی کند. این آسیب‌های ارتباطی می‌توانند ناشی از آسیب ضربه‌ای مغز، سکته، آسیب نیمکره‌ی راست، دمانس، اسکیزوفرنیا، نشانگان ویلیامز، دیستروفی عضلانی دوشن و آسیب خاص زبانی باشند.

آزمون ارزیابی گفتمان روایتی فارسی حاصل پایان نامه دکتر دکتري زهرا قیومی انارکی است که به راهنمایی دکتر فریبا یادگاری و دکتر بهروز محمودی بختیاری و مشاوره دکتر اسماعیل فخاریان، دکتر مریم رسولی و دکتر مهدی رهگذر انجام شده و امید است بتواند برای جامعه دانشگاهی و حرفه‌ای کشور مفید واقع گردد.

نویسندگان

تابستان ۱۳۹۵

مقدمه

امروزه بررسی بالینی گفتمان به ابزار مفیدی برای مطالعه و ارزیابی مهارت‌های ارتباطی در کودکان و بزرگسالان طبیعی و افراد مبتلا به آسیب‌های ارتباطی ناشی از آسیب ضربه‌ای مغز، سکته، آسیب نیمکره راست، دمانس، اسکیزوفرنیا، نشانگان ویلیامز، دیستروفی عضلانی دوشن و کودکان مبتلا به آسیب خاص زبانی تبدیل شده است [۱-۳].

از آنجا که ارتباط طبیعی نیازمند پردازش زبان در سطحی فراتر از کلمات و یا جملات منفرد است، درک و تولید گفتمان، رفتار پیچیده‌ای را منعکس می‌کند که شامل تفسیر زبانی^۱، سازمان‌دهی ساختار زبان^۲ و قوانین کاربرد شناختی^۳ است. شیوه‌های تحلیل گفتمان از تنوع زیادی برخوردارند مثلاً تحلیل محتوا، ساختار نحوی، انسجام و ساختار داستان؛ زیرا دانش مورد نیاز برای ایجاد گفتمان دارای سطوح متنوعی است [۱]. در واقع، تحلیل گفتمان بر دانش زبانی، فراتر از کلمه، بند، عبارت و جمله متمرکز می‌شود [۴] که شامل گفتمان تک‌گویی و گفتمان مکالمه‌ای است. ارزیابی گفتمان تک‌گویی^۴ در شرایط بالینی و برای طراحی درمان اختلالات ارتباطی می‌تواند از گفتمان مکالمه‌ای کارا تر باشد. علت این

1. Linguistic interpretation
3. Pragmatic rules

2. Organizational structure
4. Monologue